

MARTIN ÖSTERDAHL

NEŽÁDEJTE O MILOST

Martin Österdahl

NEŽÁDEJTE O MILOST

SÉRIE MAX ANGER

BE INTE OM NÅD

Copyright © 2016 by Martin Österdahl

First published by Forum, Sweden

Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden.

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Překlad © Eli Geisslerová, 2017

Obálka © Jiří Miňovský – ARBE, 2017

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2017

ISBN 978-80-7585-338-7 (pdf)

Martin Österdahl

NEŽÁDEJTE O MILOST

SÉRIE MAX ANGER

Přeložila: Eli Geisslerová

Věnováno Ellině

Prolog

Černý mercedes ji pronásledoval celou cestu od univerzitních bran a dál, podél Gribojedova kanálu. Byl za ní, když odbočila na Něvský prospekt, stále se jí držel. Max jí vždycy říkal, že když je večer sama venku, musí mít oči všude. Jenže bylo dost těžké otáčet se dozadu a nepůsobit při tom podezřele.

Šla rychle, tak rychle jak jen dokázala, aniž by musela utíkat, nechtěla, aby se pronásledovatel dovtípil, že byl odhalen. Obálku s knihou schovávala pod kabátem a pevně si ji tiskla k tělu. Nesmí se dostat do nesprávných rukou.

Když dorazila ke vstupu do metra u Gostinyj Dvor, spěšně vešla dovnitř a pokusila se zmizet mezi lidmi na nástupišti. Na stanici Majakovskaja přestoupila do soupravy červené linky. Dorazila na Finské nádraží a cítila, jak jí po zádech stékají pramínky potu. Ale při pohledu na vlak, který tu stál připraven odvézt ji z města pryč, si oddechla.

Sotva nastoupila, vyjel vlak z nástupiště. Teprve ve chvíli, kdy opouštěl město a vydával se vstříc předměstí, si dopřála trochu klidu. Z nádraží je co chvíli vypravována spousta vlaků. Bylo nepravděpodobné, že by se pronásledovateli povedlo neztratit ji z očí během přestupování v metru a v davech

lidí, že by jí dokázal jít v patách až k vlaku, ve kterém právě seděla.

A navíc bylo možné, že jen fantazírovala. Třeba se jen nechala strhnout varováním toho novináře.

„Nech to být. Drž se od té firmy dál.“

Ale ona si nedokázala pomoci.

Jakmile o čtyřicet minut později vystoupila z vlaku, byl mercedes to první, co uviděla. Snažila se nepropadnout panice, přidala do kroku a svižnou chůzí opustila nástupiště. Vzala obálku, naškrábala na ni adresu a vložila ji do jedné z poštovních schránek, jež se nacházely na nádraží. Když na okamžik zavřela oči, uviděla před sebou Maxe.

Chtěla jsem ti všechno vysvětlit, ale doufám, že i tak pochopíš.

O pět minut později už byla skoro doma a rozeběhla se. Tmavá ulice byla pustá a prázdná. Snad se jí, navzdory všemu, podařilo pronásledovatele setřást? V tom mercedes vyklouzl zpoza rohu a ji zalila záře předních světel.

Už byla tak blízko. Ale přece nemohla zavést toho člověka, který seděl v autě, přímo k sobě domů. Bylo tam příliš mnoho materiálu týkajícího se jejího výzkumu a věcí, které by ho mohly navést k jejím spolupracovníkům.

Jenže kam má jít?

Otevřela kabelku a popadla svůj mobilní telefon.

Auto ji oslňovalo dálkovými světly, slyšela, jak se otevřely dveře a vzápětí zaslechla tvrdé podrážky klapající po asfaltu. Neviděla nic jiného než velkou, tmavou siluetu pohybující se směrem k ní. Muž kráčel zvolna, ale i tak se k ní přibližoval až příliš rychle.

Kohoutek pistole se s cvaknutím natáhl.

Dlouhá ruka na ni namířila pistoli.

Současně s tím, jak zdvihala ruce vzhůru, odhodila mobilní telefon do křoví. Nesmí ho najít, pak by bylo po všem.

Pár metrů před ní se muž zastavil. Měl široká ramena, ale malou hlavu a nezvykle dlouhý krk. Na sobě elegantní oblečení: kabát a smoking. Jeho obličej nedokázala rozeznat zcela jasně, ale i tak užasla. Působil tak starodávně. Jako by pocházel z jiné doby.

„Kdo jste?“ vykřikla. „Nestřílejte!“

„Otoč se zády ke mně,“ řekl. „Klekni si a dej ruce za hlavu.“

Udělala, co jí řekl. A zavřela oči.

Muž se k ní naklonil a na okamžik se jí zdálo, že ji objímá. Vtom ji vší silou sevřel, ústa a nos jí přikryl kusem látky.

Měl nadlidskou sílu. Párkrát se skrz látku zhluboka nadechla. Výsledek se dostavil okamžitě, veškerá její vůle byla pryč. Zhroutila se do jeho svírajících paží, zakryl ji svým kabátem a učinil ji pro svět tam venku neviditelnou.

Potom ji zdvihl do náručí jako spící dítě. To poslední, co ještě dokázala zachytit, byl zvuk otevírajícího se kufru auta.

Sobota 24. února 1996

Šum z přízemí Mariinského divadla doléhal až nahoru k Nestoru Lazarevovi, který seděl ve své soukromé lóži. Jednalo se o prostor pro dvanáct lidí, ale on chtěl být dnes večer sám. Mariinské divadlo v Petrohradu bylo plné diváků, kteří se s velkými očekáváními přišli podívat na dnešní představení opery *Evžen Oněgin*.

Šaty dam se třpytily, stejně jako stěny budovy, která byla čerstvě vymalovaná krémově bílou a zlatou barvou. Lidé zaplňovali okolní lóže a se šustěním šatů usedali na svá místa. Do jednoho z širokých sedadel v přízemí usedl po boku půvabné dámy mladý muž a hlasitě se přitom zasmál.

Nestor Lazarev seděl zpříma. Páteř se mu vysokým větrem nezkřivila ani mu neochabla vlivem nemoci. Jeho tělo bylo díky kontaktnímu bojovému umění *systema*, jež každé ráno trénoval, stále plné síly.

Opona šla nahoru a Lazarevův tep stoupal spolu s ní. Při prvních tónech z orchestřiště mu po těle přeběhl mráz.

Pravým ukazováčkem sledoval v partituru tóny prvního jednání. Zavřel oči a vychutnával si ten zážitek. Dnešní večer pro něj měl neobyčejnou hodnotu, večer plný hudby Čajkovského, jejíž interpretaci zasvětil své dětství. Právě

tato opera, založená na Puškinově eposu, byla v podání operní společnosti Mariinského divadla dokonalou ukázkou ruské svrchovanosti.

Tiché zaklepaní, poté se dveře lóže zvolna otevřely.

Kouzlo okamžiku bylo pryč.

Lazarev se otočil. Ve dveřích stál v tichém pozoru muž. Marcel Rousseau těkal pohledem někde nad obecnstvem v prvních řadách, dotýkal se svého zlatého prstenu. Lazarevovu pohledu se vyhýbal.

Jestli to není nic důležitého, přehodím tě přes zábradlí na tu zbohatlickou chamraď tam dole, pomyslel si Lazarev.

„Pane předsedo,“ řekl Rousseau. „Potřebuji s vámi mluvit.“

„Počkej venku. Promluvíme si o přestávce.“

Zavřel oči a pokusil se nechat znovu zaplavit hudbou. Jenže to jediné, na co dokázal až do konce jednání myslet, byl Rousseau čekající za dveřmi.

Proč sem přišel? Zrovna teď?

Dveře lóží se začaly otevírat a lidé se rozhovořili. Ostatní návštěvníci kolem Lazareva se smáli, byli šťastní, vzrušení a žíznilo po *sovětskoje šampaňskoje*.

Šel k Rousseauovi, který čekal se sklenkou v ruce.

Rousseau se k Lazarevovi naklonil a zašeptal mu do ucha.

„Pamatujete si na toho novináře, o kterém jsem vám povídal minulý týden? Na toho, který se ptal, odkud pochází technologie?“

„Takové věci nezapomínám.“

„Dnes odpoledne jsem dostal přesně tu samou otázku.“

Lazarev sraštil čelo. Tak dlouho střežil své tajemství, ani si ty dlouhé, temné roky, které uplynuly, než mohl firmu založit, nechtěl připomínat. Nikdy se nikdo nezeptal. Nikdo se nezajímal. Až doteď.

„Kdo to byl?“

„Jedna mladá žena,“ řekl Rousseau. „Z univerzity, z ekonomické fakulty.“

To, co Rousseau říká, mohlo znamenat jednu ze dvou věcí: buď se jednalo o nanejvýš nepravděpodobnou shodu okolností, nebo o ozvěnu Lazarevovy dávné minulosti. V prvním případě by nebylo proč se znepokojovat. Pokud by se jednalo o druhou možnost, byl by nucen se o to neodkladně postarat.

„Vypadáš zmateně, Marceli.“ Lazarev položil Rousseauovi ruce na zátylek a stiskl ho. „Mohu tě ujistit, že není důvod ke znepokojení.“

Přitáhl si Rousseaua k sobě a třikrát ho políbil na tvář.

„Teď jeď domů a odpočiň si, děláš si zbytečné starosti.“

Lazarev se obrátil k Rousseauovi zády a vrátil se do své lóže. Klesl do měkkého plyšového sedadla a chvíli čekal, aby se ujistil, že se Rousseau už nevrátí. Na podlaze u jeho nohou ležel program dnešního představení. Fotografie sopranistky v hlavní ženské roli. Pod fotografií umístili producenti známý výrok z libreta opery:

„Láska kvete v každém věku.“

Lazarev se v myšlenkách přenesl pryč, na jinou premiéru, do jiného divadla. Za války.

Byl obklopen lidmi. Stěny ve foyer byly pokryté pozlacenými zrcadly. V jednom z nich ho spatřil, svého arcinepřítele.

Způsob, jakým se na něj ten muž díval, nikdy nezapomene. Lazarev byl nepozorný, přestal se ovládat a chybělo jen málo, aby bylo vše ztraceno.

Cítil, jak ho ty okovy stále ještě tíží.

V orchestřišti zavířily bubny. Začalo druhé jednání. Zvuk bubnů vyvolal další vzpomínky, letadla blížící se oblohou. Vysvobození.

Nebyla to žádná náhoda. Na náhody Lazarev nikdy nevěřil. Nadešel čas zahájit závěrečnou operaci.

Skutečnost, že se tím zároveň ukončí něco, o čem si myslel, že skončilo už dávno, jen umocní jeho uspokojení.

Tentokrát tu nebyl prostor pro pochybení.

Max Anger nechával svůj pohled bloudit mezi mobilním telefonem a zdí zasedací místnosti, na níž byly zavěšené televizní obrazovky, vysílajícími programy stanic zemí východní a střední Evropy.

Znovu si přečetl páteční zprávu od Pashie, ve které psala, že ho hledala. O víkendu se jí pokoušel dovolat na mobilní telefon, kterým ji vybavil Vektor, ale byl nedostupný. Na čem teď vlastně pracuje?

Pohled mu znovu sklouzl k televizním obrazovkám. Neměl zapnutý zvuk, poblikávaly na něj jen tiché záběry. Jako vždy, i tentokrát ho zaujal ruský zpravodajský kanál. Když se na obrazovce objevily záběry z jasného, slunečného rána na konci zimy, na kterých byla vidět zamrzlá mořská hladina u Archangelsku, Max se na židli zavrtěl.

Trhlinou v ledu se ke kotvišti menších trajektů blížil rezačný rybářský člun. Jakmile dorazil ke břehu, zdvihl muž ve člunu k nebi své lovecké sekery a začal na demonstranty, kteří se tam shromáždili, obhrouble křičet.

Výjev vystřídal záběry otevřeného nákladního auta, které bylo plné novorozených tuleňů. Na dalších záběrech bylo vidět, jak jsou mláďata v docích zaživa stahována z kůže.

Nedělají to správným způsobem. Usmrcení musí proběhnout na ledu.

Max sebou v židli znovu zavrtěl, televizní záběry probudily k životu vzpomínky. Podíval se z okna, dolů k rušné třídě Valhallavägen, kde se koruny mohutných stromů kývaly ve větru jako honící se zpěněné mořské vlny.

Bylo mu dvanáct let, když se po ledu vydal k neobydlenému ostrůvku východně od Arholmy, ostrova na východním pobřeží Švédska, na kterém vyrostl. Cesta byla delší, než čekal, a začal se potit. Během rozepínání knoflíku u bundy najednou uslyšel zvláštní zachrápání. Otočil se a zalapal po dechu při pohledu na spícího tuleně. Byl celý bílý, na sněhu se téměř nedal spatřit, ležel rozvalený na břiše a nasával do sebe sluneční svit. Muselo to být čerstvě narozené mládě, protože Max věděl, že tulení kožich je takto zářivě bílý nanejvýš v prvních dvou týdnech života.

Tuleň otevřel své uhlově černé oči a zvědavě sledoval Maxovy pohyby.

Max věděl, co se od něj ve chvíli, kdy potká na ledu tuleně, očekává. Věděl, že by ho měl tupou stranou lovecké sekery prudce udeřit do hlavy. Když se trefí přesně, poškodí mu mrkací reflex a mládě na něj zůstane zírat prázdným pohledem.

Jednalo se o rituál, jenž z něj měl udělat muže a měl jím dokázat, že je schopný dostat staromódnímu mužskému ideálu, který jeho otec přijal za vlastní. Otcovi přátelé by se po skončení práce sešli u nich doma a oslavili Maxovo první mládě.

Ale Max se nemohl pohnout.

Čím déle otálel, tím bezvýhodnější mu ta situace připadala.

Tehdy a tam Max zjistil, že je jiný. Zabít bezbranného tvora pro něj nebyl žádný výkon, nic, co by z chlapce učinilo muže. K opuštěnému ostrovu nikdy nedošel. Vrátil se zpátky na Arholmu, aniž by někomu o bílém tuleni pověděl, bez kůže, kterou by mohl vyvěsit na dům.

Jednoho dne měl dostat další šanci, pak mělo jít všechno k čertu.

Televizní obrazovka se před ním vypnula.

„Violet říkala, že tu sedíš.“

Sarah Hansen s dálkovým ovládním v ruce se dívala na Maxe, zdálo se, že už tam nějakou dobu stojí.

„Vypadáš zatraceně zle, ostrovane,“ konstatovala a rukou si projela nepoddajné, platinově bílé vlasy.

Sarah Hansen byla Maxovou zaměstnavatelkou a jediným člověkem, který si ho kdy v životě mohl dovolit nazvat ostrovanem.

Seznámili se na vojenském výcviku v Rusku. Max byl vojenský potápěč a Sarah chodila na vojenskou školu Tolkskolan. Postupně mezi nimi vzniklo přátelství, a přestože se jejich cesty po výcviku rozdělily, udržovali vždy kontakt. Max sledoval její úspěšnou kariéru u jedné investiční banky a později, když založila think tank Vektor, který se zabýval rozvojem demokracie a zvýšením bezpečnosti zemí sousedících se Švédskem, se obdivoval jejímu podnikatelskému duchu. Když ho o pár let později situace švédské obrany znavila a Sarah se ho zeptala, zda by nechtěl pracovat pro ni jako analytik se zaměřením na Rusko, dlouho neváhal.

Nadešel čas nechat vojenský život minulosti a začít novou kariéru.

„Co děláš ve svém volném čase, je tvoje věc. Ale nepamenej, že máš také nějakou práci,“ řekla Sarah a posunkem mu naznačila, aby ji následoval do pracovny. „A že jsem to já, kdo ti platí.“

Posadila se za svůj veliký mahagonový psací stůl a pozorovala ho skly, která byla tak silná, až o pár milimetrů vystupovala nad drobné černé kovové obroučky brýlí. Max jejímu pohledu uhnul a posadil se do křesla barvy nebeské modři, jež Sarah vydražila v londýnské aukční síni Christie's.

„Jak bych na to kdy mohl zapomenout?“ řekl Max. „Udělal jsi ze mě rublového milionáře.“

Sarah se na něj neznatelně usmála.

Max si prohlížel fotografii umístěnou na zdi za ní, na níž si potřásala rukou s králem Carlem XVI. Gustafem. Nikdo nebyl takový patriot jako Sarah. Narodila se v Polsku, ale v šestnácti letech se stala Švédkou. A dnes zbožňovala Švédsko jako nic jiného na světě, uměla odříkat jména švédských premiérů od De Geera až po Carlssona a byla schopná vysvětlit fungování švédského parlamentního systému čtyřletým dětem z dceřiny školky.

Sarah se na něj ustaraně podívala. „Abych byla upřímná, Maxi, vypadáš, jak bys týden nespál.“

Max neodpověděl, neměl, co na to říct. Sarah měla pravdu.

„Sehnal jsi Carla Borgenstiernu?“

Max sklonil hlavu. Podíval do klína, na mozoly v dlaních. Pak zvolna přikývl.

„Ano, navštívil jsem ho.“

„Byl rád, že tě vidí?“

„Těžko říct. Spal. A obličej měl zakrytý takovou tou maskou, která pomáhá člověku dýchat. Zrovna prodělal dvojitou transplantaci ledvin.“

Vybavil si, jak žalostně ten starý muž, ležící tam připojený k dialyzačnímu přístroji, vypadal. Jméno Carl Borgenstierna slýchal v dětství často, hlavně pokud se jeho otec Jakub hodně opil. A když ho pak konečně na vlastní oči spatřil, připadalo mu to téměř jako sen.

Na nočním stolku vedle postele leželo album s lilií na přední straně a vedle něj stála fotografie. Černobílý portrét krásné mladé ženy, která vypadala jako filmová hvězda ze starého hollywoodského snímku. V jejím pohledu bylo něco, co Maxovi ulpělo v paměti. Byl v něm žár, touha, která mu někoho připomínala. Pashie.

Když jeho matka před měsícem zemřela, rozhodl se Max, že zjistí pravdu skrytou za těmi dvěma jmény, která jeho otec vyslovoval s takovou nenávistí.

Wallentin a Borgenstierna.

Max ještě nechápal, jak spolu vše souvisí, nicméně se dopátral zjištění, že jeho otec jako sirotek dorazil roku 1944 do Arholmy. A že Borgenstierna do toho byl nějakým způsobem zapleten. Pokud byl ten starý pán zodpovědný za rodnou tragédii, měl by za to zaplatit.

Max jím třásl a pokoušel se ho probudit. Bojoval s nutkáním vytáhnout hadičky z dialyzačního přístroje.

„Co vlastně o Borgenstiernovi víš?“ zeptal se Max.

Sarah se na něj tázavě podívala.

„To už jsem ti říkala. Všechno, co o něm vím, je to, že před padesáti lety založil nadaci Östersjöstiftelsen (nadace pro výzkum a vývoj v oblasti Baltského moře a přilehlých zemí), která po několik let finančně přispívala na činnost Vektoru. Je to muž, kterého respektuji a jemuž jsem vděčná, přestože jsem se s ním nikdy nesetkala.“

Otočila se na židli a položila ruce na tlustou složku ležící na psacím stole. „Teď musíš odložit své soukromé bádání stranou. Tvoje dovolená skončila.“

Přesunula složku na Maxovu stranu stolu.

„Tohle je tvůj domácí úkol pro dnešní večer.“

Max svazek prolisoval, snažil se předstírat nadšení, ale nedařilo se mu to.

„Letní prázdniny mají školáci, Maxi. Ty jsi měl volno jen minulý týden. Vlastně už jsi měl být zpátky včera.“

Ukázala na papíry.

„Jdi domů a pročti si to. A vyspi se trochu, proboha. Večer čekám návštěvu, takže případné dotazy budou muset počkat do rána.“

„Kdo je tou šťastnou dívkou?“

„Jmenuje se Gabbi,“ odpověděla.

„Nádhera. Nebudu rušit.“

Sarah významně pokývla hlavou. *Ne, to tedy opravdu nebudeš.* Pak se postavila, znamená, že jejich schůzka skončila. Bylo na čase, aby se setkala s dalším člověkem z řady těch, kteří potřebovali poradit ohledně záležitostí Ruska a východní Evropy. Ve dveřích se ještě zastavila.

„A zavolej své nejmilejší, buď tak hodný. Už jsem o ní neslyšela skoro týden.“

Max držel svůj vztah s Pashií Konvalenko nějaký čas v tajnosti, nebyl si jistý, jak by Sarah reagovala na to, že má poměr s reprezentantkou Vektoru v Petrohradu. Ale přesně jak si Max myslel a jak doufal, zamhouřila v jeho případě oči ještě jednou.

Zavolat své nejmilejší bylo přesně to, co se chystal Max udělat.

Max zavřel dveře bytu, pověsil bundu na věšák v předsíni a v zrcadle zavěšeném na zdi pozoroval svůj obličej. Přesně tak, jak to dělal od chvíle, kdy si poprvé všiml té proměny. Hnědé oči byly dnes ještě tmavší. Věděl, že se jedná o vedlejší účinek užívání benzodiazepinů a měl by si dát jednoho dne pauzu.

Oči měl podlité krví. Kůže kolem působila svráštěle a jako by byla bez života. Začínal se podobat svému otci v době těsně předtím, než zemřel.

Ale v šestadvaceti letech?

Sarah měla pravdu. Vypadal příšerně. Nebo jako by potkal samotného ďábla.

Max rozhrnul v obývacímu záclony a otevřel okno, aby dovnitř pustil trochu čerstvého vzduchu. Ve Stockholmu byl ponurý den, slunci se nedařilo proniknout masivní opo-
nou tmavě šedé mlhy a jaro se zdálo být v nedohlednu.

Jedinými světelnými zdroji v bytě byly elektronické přístroje – červený, blikající displej telefonního záznamníku a na něm zneklidňující číslice, informující Maxe o osmi zprávách čekajících na vyřízení, modrá kontrolka na televizi, zelená na videopřehrávači.

Nábytek se nezměnil od dob jeho studií na vojenské vysoké škole. Max se Sarah nesdílel zalíbení v zařizování domácnosti ani její vášeň pro starožitnosti. V obýváku stála hnědá pohovka z IKEA a černé koženkové křeslo. Na pohovce ležely dvě deky, které si vzal s sebou z domova na Arholmě: jedna šedá, mohérová, již jeho matka dostala od jednoho známého z Islandu, druhá se skotskými vzory, kterou zakoupil během cvičné plavby námořnickou lodí *Luňák* na Shetlandy.

Zeď nad pohovkou pokrývala mapa bývalého Sovětského svazu.

Stiskl tlačítko na telefonním záznamníku, aby si přehrál zprávy. První byla skoro týden stará. Opravdu nad sebou ztratil kontrolu, nedokázal se zaměřit na nic jiného než na svůj výzkum ohledně Wallentina a Borgenstierna. Tak dlouho čekal, než mohl se svým bádáním vůbec začít, až se teď zdálo, jako by ho celého pohltilo. Téměř nespál ani nejedl. Sotva by se ozval Pashii. Zjistila by, jak ho to vtáhlo, a nutila by ho brát celou záležitost víc s klidem.

Max přetočil zprávy od knihovnice, zaměstnance Vektoru, sponzorů, pracovníků archivu Švédského rádia a dalších, které poslední dobou v rámci svého pátrání kontaktoval.

Jeden vzkaz byl od Heina Espena, Nora, předčasně penzionovaného ze služby u obojživelné jednotky. V tomto čase, ve dnech před výročím neštěstím, se ozýval každý rok. Během výcviku v bazénu vojenské námořnické stanice Haakonssvern selhalo Espenovi vinou technické chyby vybavení, a když mu znenadání došel vzduch, propadl panice. Max ho v podvodních tunelech zachránil. Rychle

k Espenovi doplaval a rozdělil se s ním o svoji zásobu vzduchu, a zatímco sebou zmítal a kopal nohama, podařilo se ho Maxovi dostat nad hladinu.

Max mu zavolá zpátky, ale ne teď.

A potom, konečně: „Ahoj.“

Její hlas, vycházející z malého reproduktoru na záznamníku, ho zahřál u srdce.

„Tady je tvoje holka. Myslím, že pro tebe něco mám. Něco nového, něco, co bys nečekal. Ale musíš přijít a vyzvednout si to sám. Kdy přijdeš, kotě?“

S Pashií Konvalenko se seznámili před více než rokem na konferenci v Helsinkách. Dali se do řeči u pomalého a hlučného automatu na kávu, a když dopili, neochotně se vrátili každý na své jednání, naplnění novou a silnou touhou.

Měla na sobě obnošený vlněný kabátek barvy námořnické modři a seprané džíny. Vzhledem k její snědé pleti by se člověku zdálo, že pochází odněkud z Jižní Ameriky, ale vysoké lícní kosti a úzké oči se zářivě zelenými duhovkami přiměly Maxe obdivovat se jejím asijským kořenům. Nemohl se vynadívát na její černé kudrnaté vlasy, měkce spadající přes ramena. Později pochopil, že to byla vzácná výjimka, neboť Pashie si vlasy většinou zaplétala nebo svazovala do uzlu.

Vyměnili si vizitky. Její byla vlastnoručně vyrobená, černý papír a na něm stříbrnou propiskou ručně napsáno pouze její jméno, ruské telefonní číslo, fax a e-mailová adresa.

Max odtrhl pohled od telefonního záznamníku. V celém bytě se nacházely její stopy. Pestrobarevně vzorované dřevěné naběračky, které koupili na Gostinyj dvoru v Petrohradu, červenohnědý pléd, jenž ležel zmuchlaný u paty postele

v ložnici, a v předsíni její bílé holínky, nedávno koupené v obchodním domě NK. A též krejčovská panna, o níž prohlásila, že ji musí mít, protože chce začít šít, přesně jako to dělala její matka. Pashie učinila pár pokusů, ale celkem brzy zjistila, že nemá dost času ani trpělivosti. Teď tu krejčovská panna stála, visely na ni zpola ušité šaty a na hlavě měla jeden z Pashiiných klobouků, ten žlutý kovbojský.

„Maxi, člověk se většinou zamyslí až zpětně, ne dopředu.“

Jednala spontánně, stejně jako on. Jejich cesty se vždy ubíraly rozdílnými směry, ale dávali si záležet, aby se vídali tak často, jak jen to bylo možné.

Rok spolu. Jejich vztah na dálku byl založen na dlouhých hovorech a e-mailech, počínaje povídání o všem možném, chytrými pracovními nápady, které by rádi vyzkoušeli v praxi, a konče sněním o místech na stockholmských šérách, jež jí chtěl Max v létě ukázat.

Dokázali by vůbec doopravdy vést společný život?

„Myslím, že pro tebe něco mám.“

Co mohla najít? Kromě Sarah byla Pashie jediným člověkem, který o Maxově pátrání věděl. Onoho krásného a zároveň děsuplného odpoledne byla Pashie v kostele s ním. Když sbor zahřímá *„Nádherný je svět“*, opatrně ji tiskl, zatímco sám nemohl odtrhnout pohled od rakve před ním. Rakve, v níž ležela jeho matka.

Pashie chápala, že se Max už necítí být vázán slibem, že se nebude ohlížet do minulosti, že se nebude zajímat o to, co bylo. Věděla, jaké to je, být okradena o svou rodinu a odmítat svůj původ. Jenže na druhou stranu také věděla, že mu už nic nedokáže zabránit v tom, aby se pustil do odkrývání

rodinné historie. Pashie by Maxe nikdy neodsoudila za to, že udělal, co udělat musel, a nikdy by nedovolila, aby mu jejich vztah stál v cestě.

„Něco nového, něco, co bys nečekal.“

Max zvedl sluchátko a ještě jednou zavolal Pashii na mobil, jenže ten byl pořád nedostupný. Počkal pár minut a zkusil to podruhé. Tentokrát se ozvalo chybové hlášení a digitalizovaný ženský hlas, který řekl:

„S volaným číslem se nelze spojit. Zkuste to, prosím, později.“

Max se zadíval ven na šedavě mračné město. Znovu ve svém telefonu nalistoval nejnovější zprávy, aby se podíval, jestli nějakou nepřehlédl. Nebylo tomu tak.

Co vůbec děláš, Pashie?

Max odhodil mobilní telefon stranou a frustrovaně si prohrábl rukama vlasy.

Podíval se směrem k prosté, prázdné kuchyni. Vzpomínal, jak tam Pashie stála a celou věčnost vymačkávala čerstvý pomerančový džus, na sobě měla jen Maxovo seprané bílé tričko. Mluvila o nedůvěře západního světa vůči Rusku, o nadcházejících prezidentských volbách, o tom, že teď, když se v Rusku otevřely obchody, nemůžou je zase zavřít. O tom, že pokud si stát vezme všechno přerozdělené bohatství zpět, nastane občanská válka. Po privatizaci, přes všechny její těžkosti, se bude mít obyčejný ruský občan lépe a z Ruska se opět stane ekonomická velmoc.

„Jen počkejte, uvidíte.“

Zvěsti o hromadné imigraci Rusů, která by zasáhla severské země, byly nepodložené. Rus rodnou zemi neopustí,

nebyl důvod oživovat starou hrůzu z Rusů. Země i její lidé chtějí jít dál, nechat svou izolaci vůči Evropě za sebou a stát se partnerem v oblasti obchodu, cestovního ruchu a kulturní výměny.

Jak Max, tak Pashie moc dobře věděli, že blížící se prezidentské volby představují osudovou křižovatku: budou to první řádné volby od rozpadu Sovětského svazu. Volby před pěti lety, které vyhrál Boris Jelcin, proběhly v době národních zmatků, kdy se ani politické strany, ani voliči neměly čas pořádně připravit. Svět měl k volbám roku 1991 mnoho námitek.

Nyní, když má Rusko silně nakročeno zpět, je potřeba, aby Západ sjednotil všechny své síly v podpoře ruské demokracie. Jinak bude příliš pozdě.

Aby si Vektor zajistil stálý přísun informací z první ruky, potřeboval někoho, na koho se může spolehnout. Někoho, kdo bude přímo na místě, v Petrohradu, ve velikém okně otevřeném na Západ. A přesně tuto klíčovou roli hrála Pashie.

Kdy s ní naposledy mluvil? V pátek? Nebylo pro ně běžné, aby spolu tolik dní nemluvili. Max byl zabrán sám do sebe, snažil se z toho týdne, na který dostal volno, vytěžit co nejvíc. Pashie na tom byla stejně, také byla ponořená do práce. Možná v uplynulých dnech obtěžovala podnikatele v Petrohradu svými chytrými otázkami. Proto se za celý víkend neozvala?

Přešel ke svému počítači a přejel myší po podložce, aby aktivoval obrazovku. Zkontroloval příchozí poštu. Žádný nový e-mail od Pashie. Poslední byl z pátku.

„Je u tebe všechno v pořádku, Maxi? Když jsme spolu naposledy mluvili, zněl jsi tak napjatě, skoro jsem si začala dělat starosti. Musíme se brzy potkat. Dorazíš, jak jsme se domluvili, vid? Dostala jsem úžasný tip, o kterém s tebou musím mluvit. Zavolej!“

E-mail četl už o víkendu, ale neodpověděl na něj.

„Samozřejmě že přijedu,“ napsal. „Zavolej mi, jakmile si to přečteš.“

Jeho cestu do Petrohradu plánovali už dlouho. Dostane týdenní dovolenou, pár dní se bude v kanceláři věnovat přípravám, potom odletí do Petrohradu a včas se vrátí zpátky, aby stihl výroční slavnost Vektoru. Na tom Sarah velmi záleželo: aby nezmeškal výroční slavnost.

Max se podíval mezi odeslané zprávy, aby se přesvědčil, zda e-mail pro Pashii opravdu odešel.

„Zněl jsi tak napjatě.“ Žaludek se mu stáhl ještě víc a pročetl si e-mail ještě jednou. Bylo v něm z velké části totéž jako ve vzkazu na záznamníku, jen něco málo navíc. Tip? Co to mohlo být za tip, o kterém s ním chtěla mluvit?

Max otevřel složku, kterou mu Sarah dala. Ve skutečnosti to nebyl *jeden* domácí úkol, nýbrž *dva*. Sarah sice respektovala Maxovu dovolenou, ale když se probíral dokumenty, došlo mu, že dost pravděpodobně zvažovala, že by mu volno o pár dní zkrátila.

Ve složce se nacházel článek o volebním podvodu, psaný dvěma spolupracovníky IFESu, mezinárodní nadace pro volební systémy. Přečetl si ho, všech sto dvacet stran, a při každém obracení stránky kontroloval, zda mu Pashie odpověděla na e-mail. Nebylo to lehké čtení a nedozvěděl se nic

nového. *„Rozvoj fotoidentifikace je v Rusku na nízké úrovni, především mezi méně privilegovanými skupinami, vězni, minoritami, chudými.“* Moje zkušenosti hovoří přibližně o deseti až patnácti procentech, poznamenal si Max do zápisníku. *„Dezinformace a výhrůžky. Pečlivě naplánovaný pokus ovlivnit hlasování, s vazbami na organizovaný zločin v Petrohradu. Každodenní masové demonstrace na nejrušnější třídě ve městě, násilnické nálady. Když někdo oponoval či argumentoval proti, objevily se útoky nožem.“*

Útoky nožem v Petrohradu. Nic nového pod sluncem.

„V Rusku se běžně volí na pracovišti. Na předměstích zodpovídají za výstup z hlasování i za hlasování samo, včetně registrace voličů a sčítání hlasů, zaměstnavatelé. Buďme připraveni na tzv. metody krému na boty.“ Max byl s těmito metodami již dobře obeznámen, během voleb v bývalém Sovětském svazu se vyskytovaly naprosto běžně. Volební urny, do kterých se odevzdávaly volební lístky, byly potřené krémem na boty, takže na rukou zaměstnanců pak bylo poznat, koho volili. To vše obvykle v kombinaci s výhrůžkami a násilnými tresty.

Článek IFESu byl depresivní, ale druhý dokument byl ještě horší. Jednalo se o poslední výzkum veřejného mínění. Maxovým úkolem nebylo jen si sbírku pročíst, ale také zaznamenat místa, kde jsou nesrovnalosti nebo kde chybějí podklady. Výzkum veřejného mínění ukázal jasný trend, a ten byl jiný, než doufali. Prezidentské volby budou už za pár měsíců a Zjuganov a jeho zpátečnická komunistická strana vedou v průzkumech. Jestliže byl výzkum přesný, pak byli na cestě ke znovunastolení Sovětského svazu.

Zazvonil telefon a Max se okamžitě natáhl po sluchátku. Avšak jeho naděje rychle pohasly. Nebyla to Pashie.

„Maxi,“ řekla Sarah. „Musíš sem přijít.“

„Potřebuješ ke Gabbi pár rukou navíc?“

„Zrovna volal Mišin. Pashie se dnes měla zúčastnit dvou setkání na univerzitě, ale neobjevila se. Sháněli ji celý den, bezvýsledně.“

Když David Julin stál u řečnického pultu, ruce se mu stále lehce chvěly. Než se postavil před publikum, znovu a znovu si opakoval svou mantru. *Pokud sám sobě nevěříš, kdo jiný ti uvěří?* Téměř se mu tím podařilo zklidnit nervy.

Rukou si projel hnědé, po ramena dlouhé vlasy a rozhlédl se po aule vysoké ekonomické školy. Mírně přimhouřil oči, aby ho neoslepovaly reflektory, které na něj mířily a odrážely se v jeho osmihranných brýlích. Mladí studenti k němu plni očekávání vzhlíželi. Přišli, aby se dozvěděli, jak by mohli zopakovat jeho úspěchy v oblasti telekomunikace a též, stejně jako Julin, *vynalézat a sklízet plody GSM*, jak název přednášky sliboval.

Mezi studenty byl dobře známou postavou. Vybuďoval a následně draze prodal svůj podnik SwitchCom. *Dagens Industri*, švédské noviny zaměřené na obchod a podnikání, které mladí studenti četli jako Bibli, líčily všechny podrobnosti raketového vzestupu SwitchComu. Od prvních krůčků od domácího počítače po solidní firmu podnikající v oblasti IT poradenství, jež se mohla chlubit takovými zákazníky, jako byly Ericsson a Telia, až po její úspěšný prodej zbohatlickému kolosu v kalifornském Silicon Valley.

David Julin představoval ztělesnění úspěchu. A byl jedním z nich.

O dva roky dříve stál na značně větším pódiu a přebíral cenu Podnikatele roku vyhlášenou společností Ernst & Young. Loni se zúčastnil každoročního zasedání držitelů ceny v katarském Dauhá. Letos se nezúčastní. Měl přichystanou věrohodnou výmluvu, kterou svou nepřítomnost zdůvodní, a beztak pravý důvod nikdo nezná.

Před Davidem stál jeho notebook. Vedle něj ležel mobilní telefon, který během prezentace občas zdvihl, aby demonstroval, o čem mluví. Snímek promítaný na velké projekční plátno nesl název *Dálkové ovládání* a bylo na něm schematicky vyobrazeno, jak systém funguje.

„Digitální GSM, celosvětový systém pro mobilní komunikaci, nabízí širokou škálu využití,“ řekl David. „Brzy budeme schopni na dálku zapnout topení na chatě, zhasit a rozsvěcet lampy, získávat informace z čipů nainstalovaných v našich tělech, aby měřily srdeční frekvenci, tep a další.“

Z reproduktorů v sále se ozval šum. Mobilní telefon, jenž měl vypnuté vyzvánění, se na stole vedle něj rozvíbroval. Nejdřív si David myslel, že volá jeho žena, možná kvůli dětem. Ale byl to někdo jiný, kdo se ho pokoušel zastihnout.

Ray.

David zíral na jméno na displeji. Z těch tří písmen mu běhal mráz po zádech.

Kdesi v dálce zaslechl tiché švehlení a uvědomil si, že se odmlčel v půlce věty. David hovor odmítl, rozhlédl se

z pódia a spatřil záplavu obličejů, které teď vypadaly, jako by ztratily dech. Ztěžka polkl a vynutil ze sebe úsměv.

Máš to pod kontrolou. Jsi boháč.

„Stinnou stránkou moderní technologie je, že jsme neustále k zastižení, a to i těmi, se kterými zrovna nechceme mluvit,“ řekl David. „Má žena pozdravuje.“

Aulou se přehnala vlna smíchu.

„Kde jsme skončili?“ David zmáčkl tlačítko na klávesnici, aby nalistoval další stránku prezentace.

„GSM nabízí množství dat šitých na míru,“ pokračoval. „Uživatel může spravovat nastavení skrz svůj telefon, který bude také možné propojit s platebními funkcemi.“

V reproduktorech znovu zachrastilo. Tentokrát jen krátce.

„Omluvte mě.“

David vzal telefon do ruky a přečetl si zprávu.

Dnes v noci přistane Incubus. Stiskni A jako ANO.

David několikrát polkl, vši silou se přidržoval pultu. Incubus. Démon, který vyvolal noční můry trvajících věčnost.

Co má dělat?

Věděl, že v podstatě nemá na vybranou. Pokud udělá, co Ray chce, vymaní se brzy z jeho sevření a jeho život se bude moci vrátit do starých kolejí.

Stiskl písmeno A a tlačítko *odeslat*.

Max požádal taxikáře, aby se vykašlal na rychlostní omezení, ale i tak mu přišlo, že jedou vyjíždkovým tempem. Zíral z okýnka na domy, které míjeli, na lidi pospíchající ven z obchodů a dolů do metra. Vše bylo zahalené v ponurém únorovém šeru.

Znovu vytočil telefonní číslo Pashie, nevěděl, pokolikáté už. Opět se ozvalo automatizované oznámení.

Co se ti stalo, Pashie?

Sarah se podařilo získat pozemek na pobřeží Tyresö, poloostrova jižně od Stockholmu, s malou písčnou pláží, molem, u kterého mohly kotvit plachetnice, a malou loděnicí. Původní starý domek nechala strhnout a postavila nový, zrcadlící její lásku ke Švédsku a švédské architektuře. Byl plný otevřených prostor a širokých oken.

Mladá žena otevřela dveře.

„Takže ty jsi Max?“ zeptala se a opatrně se usmála. „Sarah říkala, že se s tebou setká dole v loděnici.“

„Třefím tam,“ odpověděl Max. Než se otočil, usmál se na ni, ale žena mu úsměv již neoplatila.

Tráva byla mokrá od tajícího sněhu, a aby se mu do sněhové břečky a změkklé hlíny nebořily nohy, přenášel Max při

chůzi váhu tak, jak se to naučil jako dítě při svých procházkách zasněženými lesy Arholmy.

Dolů ke břehu vedlo osvětlené schodiště. Otevřel dveře loděnice a na konci mola zahlédl slabou záři doutnajících cigarety. Zamávala mu a naznačila tak, kam má jít. Na klidné hladině se odrážel měsíc, jinak byla naprostá tma.

Sarah seděla na kraji mola a klátila nohama. Max si sedl vedle ní. Z vody stoupal chlad, ale nezdálo se, že by jí to vadilo. Chystal se hladinu zase pokrýt led?

Zhluboka potáhla z cigarety.

„Když jsme stavěli dům, bylo pro mě nejdůležitější tohle,“ řekla. „Vlastní sauna. Slyšela jsem, že sauna už zachránila spoustu švédských manželství. Moje ne, jak se mělo ukázat.“

Max už to slyšel dříve a neodpověděl. Oči přivykly tmě a on rozpoznával napjatý výraz v její tváři.

„Co vlastně říkal Mišin?“ zeptal se.

„Měl dojem, že v pracovně Pashie někdo byl, něco tam hledal.“

Mišin byl děkanem ekonomické fakulty univerzity v Petrohradu, fakulty založené s podporou Vektoru.

Max byl u toho, když se plánovalo působení Vektoru v Petrohradu. Založit novou vojenskou školu vedle těch již existujících bylo vyloučené a založit školu se zaměřením na politická studia by bylo příliš citlivé. Byl to předseda představenstva Charlie Knutsson, kdo přišel s myšlenkou založit ekonomickou fakultu. V Rusku bylo moderní mluvit o tržní ekonomice a podnikání, jednalo se o základní prvky stimulace demokratického hnutí.

„Myslíš, že může být na návštěvě u příbuzných?“ zeptala se Sarah.

Max zavrtěl hlavou.

„To by mi dala vědět.“

Sarah znovu dlouze potáhla z cigarety a potom hodila nedopalek do moře. Se zasyčením zhasl. Otočila hlavu, podívala se na Maxe.

„Na čem teď Pashie pracuje?“

„Studuje spolupráci mezi novými soukromými firmami a politickými stranami. Propracovává se skrz seznam firem, který jsme jí dali.“

„Aby našla co?“

„Kdo koho podporuje, které firmy ze seznamu riskují zánik v souvislosti s výsledkem voleb, jak řídí svoji činnost v této bouřlivé době.“

„Víš, jaké firmy na tom seznamu jsou?“ řekla Sarah.

Max rozesílal seznam sponzorům a dalším finančníkům ke schválení. Některé firmy tam umístil sám, jiné tam zařadili sponzoři a nějaký podnik také jeden z členů vedení.

„Vím o části z nich, ale ne o všech,“ odpověděl.

Poslední dobou se soustředil na jiné věci, ale jak to má Sarah říct?

Co bylo to, o čem teď *nemluvíli*? Jak nebezpečná tahle práce v současné neklidné době byla, natožpak když člověk riskoval. Ale Pashie vždy věděla, co dělá, a byla opatrná. Nebezpečné území, to pro ni nebylo nic nového. A i když se během své práce setkávali s nebezpečnými a násilnickými lidmi, jejich výhrůžky docházely naplnění jen v nejkrajnějších případech.

Jenže co mohlo Pashii přimět k tomu, že zmeškala dvě schůzky během jednoho dne? V mnoha ohledech jednala chaoticky a spontánně, ale ještě nikdy se nestalo, že by nedorazila na domluvenou schůzku. „Člověk musí respektovat čas ostatních lidí, Maxi,“ říkala.

„Mišin přemýšlel nad tím, že by šel na policii, ale nijak zvlášť nevěřil, že by to bylo něco platné,“ řekla Sarah.

Bylo by to plýtvání časem, to věděli oba.

„A odsud nemůžeme udělat nic,“ pokračovala. „Nemůžeme požádat o pomoc ani švédské velvyslanectví, jelikož není švédskou občankou.“

„Ráno tam pojedou,“ řekl Max. „Tohle se Pashii nepodobá. Něco se jí muselo stát.“

Rozhodl se už v taxíku.

Sarah k němu seděla čelem, ale výraz v jejím obličejí neviděl. A zřejmě proto se chtěla setkat tady ve tmě, aby se mu nemusela dívat do očí, aby se mohla dívat jinam. Nemohla ho nutit, aby jel, ani ho od toho nemohla odrazovat. Nebyl důvod se o tom dál bavit.

Sponzoři Vektoru čekali na výsledky posledního předvolebního průzkumu. Volby už byly tak blízko, že správné načasování bylo rozhodující: situace nepřipouštěla prodlevy ani prázdná slova. Ve hře byly velké investice.

Max se nechtěl znepokojovat. Možná je Pashie opravdu někde na venkově, kde není signál, a hledá toho posledního člověka, jenž by jí mohl pomoci vyznat se v regionálních volebních kampaních. Třeba ji najde v nějaké staré knihovně, zabranou do četby.

Ale v Petrohradu vládly neveselé časy. Pravděpodobnost,

že se stalo něco opravdu zlého, byla vysoká. Maxovi se udělalo nevolno, jen na to pomyslel.

Bylo na něm sestavit plán akce. Na pátrání po Pashii – aby zajistil svou vlastní bezpečnost – si musí obstarat pomocníka. Na podobné výjezdy býval jen nerad špatně připraven, jenže neměl na vybranou – a byl zvyklý improvizovat.

„Dáš Mišinovi vědět, že jsem na cestě?“ řekl Max.

Sarah přikývla.

„V Polsku říkáme, že pravda je droga, kterou by člověk měl užívat s rozvahou,“ řekla.

„To platí pro všechny drogy, které беру.“

Jsou chvíle, kdy není nic léčivějšího než ticho. Když mu hlasy a zvuky nedopřejí oddechu, je ticho to jediné, po čem touží. Ale pak je tu také to zvláštní ticho, kterého jako by se neměl nikdy zbavit. To už jsou výkřiky a exploze lepší.

Do tohoto ticha se Carl Borgenstierna probudil. Přeneslo ho zpátky o celá desetiletí, do února roku 1944, do onoho večera, kdy řev motorů zčistajasna utichl a letadla bezhlukně plachtila nad Stockholmem.

Dvaapadesát let nazpátek.

Ošetřovatelka dohlédla na to, aby se cítil pohodlně. Ukázala mu, jak si může s pomocí ovladače nastavit výšku čela postele. Postel stála trochu moc blízko oknu, ale neodvažoval se ji obtěžovat. Ne teď.

Konečně se už obešel bez dýchací masky. Ošetřovatelka mu s úsměvem pověděla, že stejnou dávají předčasně narozeným dětem. Snad ho tím chtěla povzbudit, ale její poznámka měla zcela opačný efekt.

Borgenstierna chvílemi plouval do narkotického spánku. Na zdi proti posteli visely reprodukce několika obrazů. Bruno Liljefors. Carl Larsson. V rodinném sídle na Starém Městě měli reprodukci jedné slavné malby. Bylo na ní

schodiště znázorňující cestu životem, nejdříve nahoru, potom dolů. Každý schod představoval jedno desetiletí. Vrchol schodiště symbolizoval padesátku, od toho místa se schodiště svažovalo dolů až k poslednímu schodu, k devadesátce.

Na každém schodu stáli muž a žena a drželi se za ruce. Na prvním schodu byli mladí a stáli s těly vztyčenými, zatímco ti na posledním byli staří a shrbení. Muž a žena sdíleli život bok po boku, až do hrobu.

Pod schodištěm rostl košatý strom. Nalevo od něj sedělo nahé dítě. Napravo, těsně u posledního schodu, stál kostlivc s kosou v ruce. Smrt.

Lidský život od kolébky do rakve.

Košatý strom z obrazu se později stal symbolem nadace Östersjöstiftelsen, nadace, jíž Carl Borgenstierna zasvětil většinu svého života. Podíval se na noční stolek a dva artefakty, které tam ležely a byly důležitými součástmi jeho života. Fotoalbum, které dostal od Wallentina. S fialovou lilií na přední straně. A pak její fotografie. Kráčeli spolu životem přes jeden jediný schod. Bylo jim dopřáno jen jeden a půl roku, před více než padesáti lety. Pak jí *oni* řekli dost. Jí a jejich společnému snu.

Před pár dny ho někdo navštívil, zatímco ležel a spal. Mladý, pohledný muž, mezi pětadvaceti a třiceti lety. Ošetřovatelka nejdříve předpokládala, že je ten mladý muž Borgenstiernův příbuzný nebo známý. Ale pak říkala, že patřil k nějakému stockholmskému institutu, který potřeboval Carla zkontaktovat.

K instituci, ne k institutu, pomyslel si Carl. Jmenuje se Vektor, stál jsem u počátků její existence.

Mladík, o kterém ošetřovatelka vyprávěla, zaslal do rodinného sídla Borgenstiernů na Starém Městě několik dopisů.

Vím, kdo jsi, Maxi Angere. Kdybych býval reagoval na tvou snahu o kontakt, poslal bych tě na jistou smrt.

To, že jsi, je to jediné, co mi tu ještě zbývá ošetřit.

Stockholm, duben 1943

Carl Borgenstierna chvátal mezi stěnami pokrytými zrcadly foyerem opery a během chůze si sundával kabát.

Wallentin, sklánějící se nad stolkem, si ho prohlížel od hlavy k patě.

„Máš naspěch?“

„Vůbec ne.“ Carl otočil zápěstím a podíval se na hodinky. „Devět minut, času dost.“

„Ano, ano, napij se.“

Wallentin mu podal jednu ze dvou sklenic s rumem a Coca-colou, které stály na stolku. Carl se musel pousmát. Wallentin si stále držel styl. Výběr drinku byl stejně daný jako bílá barva jeho smokingu.

„Kam vyrazíme, Wolfgangu? Tichý oceán?“

„Ostrov nese zřejmě jméno Costadoro.“ Wallentin střelil pohledem na výtisk programu na stolku. „A seznámíme se s indiánskou dívkou Zorinou a zámožným Donem Pedrem.“

„Nech mě hádat. Dívenka Zorina je nešťastná, protože se musí provdat za boháče, a přitom miluje někoho jiného?“

Wallentin upil ze své sklenice, trochu se zašklebil.

„My si lásku nevybíráme, pane Borgenstierno. Láska si vybírá nás.“

Carl pokýval hlavou. Vyprázdnil sklenku a postavil ji před sebe na stůl. Vpředu ve foyer stála skupinka nově příchozích diváků a strhávala na sebe veškerou pozornost.

„Podívejme,“ řekl. „Návštěva z Ruska.“

Muž, který vešel do foyer, byl nápadného vzhledu, vysoký a urostlý, s nezvykle dlouhým krkem. Za ruku držel mladou ženu. V černých šatech a s tmavými kudrnatými vlasy vypadala spíš jako italská filmová hvězda než jako chudá sovětská dívka. Všichni v opeře se na ni dívali.

„Proč přitahuješ všechny problémy k sobě, Borgenstierno?“ otázal se Wallentin, jakmile ruský pár zamířil k nim.

Když se ten nesourodý pár ocitl přímo před nimi, žena se sehnula, aby si zpod podpatku uvolnila zachycené šaty.

Narovnala se a jejich pohledy se střetly.

„Někdo známý?“ zeptal se ten vysoký muž.

Pevně svíral její ruku, jako by držel psa na vodítku. Zpražil Carla ledovým pohledem. Žena zavrtěla hlavou, muž se otočil a táhl ji s sebou do lóže. Nejdříve našli svá místa, pak se šel Carl porozhlédnout po té ženě. Když našel lóži, ve které seděla vedle toho muže zvláštního vzezření, srdce se mu v hrudi rozbušilo.

Otočila se a jejich pohledy se znovu střetly. Carl zalapal do dechu. Bylo to, jako by k němu hovořila.

Nedívej se na mě. Vezmi mě odsud pryč.

Středa 28. února

Pes na vodítku tahal takovou silou, až si Sergej Gačov pomyslel, že ho stáhne dolů do moře. *Co to s tebou dnes je, Šariko?* Rozhlédl se. Že by tu teď, za svítání, venčil psa ještě někdo jiný? Viděl jen prázdnou a omšelou pobřežní promenádu podél sovětské loděnice, která bývala svého času pulzujícím střediskem okraje Petrohradu.

Šarika byl Gačovovým jediným společníkem. Chodila s ním všude, ať už do přednáškového sálu nebo na toaletu, a vnášela do jeho jinak tak nezáživné existence alespoň trochu života. Bylo mu jasné, že se jeho životní styl, postrádající jakoukoliv formu fyzické aktivity, pro majitele energického bloodhouna nehodí, ale život bez ní si nedokázal představit.

Ani bodavý vítr od moře Šariku nezastrašil. Chytila stopu a Gačov měl co dělat, aby jí stačil. Klekl si a nahnul se psovi k uchu.

„Nikam neutíkej, slyšíš? Zůstaň u mě.“

Když se zvedal, píchlo ho v bedrech.

Začínáš stárnout, Sergeji.

Díval se za Šarikou, které se podařilo protáhnout se pod plotem promenády a teď pelášila vstříc tenké stříbrné linii

na horizontu, oddělující od sebe šedé moře a šedou oblohu. Co to do ní dnes ráno vjelo?

Doběhla k vodě a tam se najednou zastavila.

Baltské moře se po ránu zlehka vzdouvalo, vlny šuměly okolo betonových pilířů i drobných kamínků na břehu. Šarika kroutila hlavou ze strany na stranu, potom začala výt.

Gáčov se rozhlédl, dvacet metrů od sebe uviděl schodiště vedoucí dolů na pláž a zvolna se k němu vydal. Šaricino vytí nabývalo na síle.

„Ticho!“ křikl, když klopytal pískem. „Cožpak nevidíš, že už jdu? V tuhle denní dobu ještě všichni spí!“

To byla jistě pravda, ale v okolí staré sovětské loděnice, s vymláčenými okny a graffiti na zdech, tyčící se k nebi jako kamenný obr, nebylo živé duše. V tichosti bděly nad uzavřenými sklady.

Gáčov si dřepel vedle Šariky, hladil její třesoucí se tělo a mnul svoji bolavou kyčel.

„Šikovná holka,“ zašeptal. „Co tě tak rozrušilo?“

Na mělčině, kousek od břehu, našel záhy odpověď. *Jen pár kostí. Jak prosté. Pes je zkrátka pes.*

Pak se zamračil. Co je to vlastně za kosti? Jednu z vody zvedl. Nepatřila žádnému ptákovi, který se tu běžně vyskytoval. Byla šedohnědá a bytelná.

Gáčov držel kost před sebou, otáčel ji v rukou a zdvihal proti nebi. Byly na ní ještě kousky masa, vypadalo to, že ji někdo s chutí okusoval.

Podíval se do vody. Leželo tam ještě několik dalších kostí a pohupovaly se ve vlnách přelévajících se přes kameny.

Stáhl se mu žaludek, sotva vnímal Šaričino tiché kňourání. To přece vypadá jako lidská žebra.

Otočil se. Sledoval ho někdo, nebo ho jen pronásledovala vzpomínka z minulosti, probuzená tímto nálezem k životu?

Jako mladý student navštívil v rámci projektu mapujícího hladomor ve třicátých letech zapadlé kouty Ukrajiny. Nacházel tam hroby s ostatky lidí, kteří padli za oběť jiným hladovějícím lidem.

Tyto výjevy z Ukrajiny mu jednou provždy uvízly v paměti. Lidé byli tenkrát hrozivě zoufalí.

Mohla by to být pravda? Nebo si to jen namlouvá?

Kost, kterou držel v ruce, i kosti ležící na břehu, byly bezpochyby lidské.

Vypadalo to přesně jako tenkrát. Na ukrajinském venkově.

Hladomor.

Znovu ho přepadla nevolnost a tentokrát ji nedokázal překonat. Odhodil kost a předklonil se. Vyzvracel veškerý obsah žaludku. Když křeče konečně ustaly, všiml se, že do něj Šarika štouchá hlavou a tiše kňučí. Jemně ji pohladil a druhou rukou si otřel ústa.

Pět let po rozpadu Sovětského svazu. Opravdu je to *takhle* zlé?

Gačov chytil Šariku za obojek a připnul ji na vodítko. *Tak, hodná holka.* Věděl, že volat na policii by nebyl nejlepší nápad. S tímhle se mohl svěřit jen svým věrným.

Naposledy pohlédl na moře.

„Pojď, Šariko,“ řekl. „Je čas jít domů.“

Ze svého místa u okénka pozoroval Max ostrovy rozprostírající se v širém Baltském moři, skoro všechny je dokázal pojmenovat. Letadlo nechalo stockholmské šéry za sebou, Max tam však v myšlenkách zůstával, vzpomínal, jak se v době, kdy vyrůstal, zdály hrozby číhající na východě skutečné.

Když byl malý, jezdil často na kole kamenitou pěšinou na Norra, vysoký výběžek na severním pobřeží Arholmy, ukryl kolo za strom a plížil se přes útesy, kolem varovných značek, aby zahlédl Batteri Arholma – tajemnou základnu vojenské pobřežní obrany, o které všichni místní lidé věděli. Jednou seděl na útesech a díval se na moře, když se všechno kolem něj začalo trást. Znělo to, jako kdyby se v podzemí najednou rozpohybovalo veliké ozubené kolo. Max se postavil a přibližoval se po útesech blíž k moři. V tom se skála se rozestoupila a vynořila se z ní obrovská ruka, ukazovala směrem k moři. K východu.

Bylo to největší dělo, jaké kdy Max viděl. Zrovna probuzený drak směřující veškerý svůj hněv proti čemusi v dálce nad rozlehlým, bouřicím mořem. Vyšlo z něj několik ran, na útesech to zadunělo. Max běžel ke svému kolu, jak

nejrychleji dovedl, a cestou ze skalisek mu hlavou vířily myšlenky: *Proč přebývá ve skále dělo?*

O pár let později byl zpátky. Stál se svým otcem před branou vedoucí k budově a otec mluvil s mužem na druhé straně. Muž se kolem sebe rozhlédl a potom bránu otevřel. Max už ho párkrát předtím viděl, u nich doma v kuchyni. Hrávali s otcem poker a dělili se o láhev whisky. Ten muž v uniformě je vedl stezkou vedoucí na vysokou skálu. Za pláží a dvěma urostlými břízami byl otevřený výhled do okolí. Když se blížili ke skále, popadl otec Maxe za paži a řekl tiše: „Pamatuj, co jsem říkal. Nikomu ani slovo.“

Důstojník nadzdvihl maskovací gumovou síť, jež zakrývala vchod do prostoru ve skále. Chodba, do které vstoupili, připomínala jeskyni. Jakmile se za nimi těžké dveře zase zavřely, nastala naprostá tma. Max chytil otce za předloktí, přitiskl se k němu.

Došli k dalším těžkým kovovým dveřím.

Když je muž otevřel a zapnul osvětlení, otočil se k otci.

„Dohodneme se na padesáti minutách.“

Otec přikývl a vedl Maxe přes práh dovnitř do místnosti. V tichosti se procházeli chodbami, minuli marodku, operační sál, ložnici a jídelnu. Na jedné ze zdí mohl Max číst, že tu v nejhorších časech studené války pracovalo na osm set mužů. Celá základna byla ukryta ve skále.

Otec ukázal do jedné místnosti.

„Tady vidíš mozek celé základny. Odsud je řízena palba. Právě zde jsou shromažďovány informace z různých radarových stanic a odsud jsou vydávány rozkazy.“

Max před sebou viděl toho velkého draka, jenž ho stále pronásledoval ve snech.

„Proč jsou odsud vydávány rozkazy?“

Otec se k němu sklonil.

„Tam venku je mocný nepřítel. Nepřítel, ze kterého nesmíme nikdy spustit oči. My, kteří bydlíme tady na ostrovech, máme zodpovědnost za celé Švédsko, zodpovědnost, kterou na nás vložil král. Jednoho dne pochopíš, a pak budeš chtít pro obranu své země udělat vše.“

Podrbal Maxe ve vlasech.

„Znáš Erika, který bydlí dole u kostela?“

Max přikývl. Ten starý pán, říkalo se mu skrbílik Erik, sedával na svém traktoru u samoobsluhy a čekal na návštěvníky ze Stockholmu, které pak vozil po okolí. Na traktoru měl tabulku s nápisem „Ostrovní taxi“.

„Erikova rodina bydlí na ostrově už celá staletí,“ pokračoval otec. „V jeho rodině se tradují zvěsti o tom, jak na ostrov pronikli Rusové a podpálili, na co přišli. Viděl jsi přece ty kresby na útesech?“

Max znovu přikývl. Všude po ostrově se nacházely kresby z doby takzvaného ruského drancování během Velké severní války, vytvořili je ruští útočníci i prchající Švédové. Kresby byly upomínkami na teror, který tenkrát všichni zažívali.

„Jen my na pobřeží jsme pohlédli nepříteli do očí,“ řekl otec. „My jediní víme, čeho je schopný. Když ostatní zapomenou, pak jsme to my, kteří musíme pamatovat. Proto je tak důležité, abys znal tuto základnu.“

Otec se postavil a pokračoval hlouběji do skály. Přišli k malému točitému schodišti, které je vedlo nahoru.

„Proč tu nikdo není?“ zeptal se Max.

Otec se na schodech zastavil a otočil se.

„Vojáci Arholmu opouštějí, Maxi.“

„Proč?“

„Protože si myslí, že válka je za námi.“

„A je?“

Otec zavrtěl hlavou.

„Válka ještě ani nezačala.“

Pokračoval nahoru po schodech a zdálo se, že už Maxovi nevěnuje pozornost. Dosáhli nejvyššího bodu. Dračího temene. Otec si s obdivem prohlížel velké dělové koule, kterými se obří dělo ládovalo. V potměšilém světle pod podvozkem se blyštěla jejich mosaz.

Otec vzal jednu kouli rukou a předvedl, jak dělo správně naládovat.

„Stejně dělo je i na ostrově Ovanskär,“ řekl. „Ale už ho demontovali.“

Max se otočil. Zadní stěna byla plná knoflíků a páček. Jedna z tyrkysových pák měla dvě polohy. Nyní byla v poloze *Mír*. Druhá poloha nesla označení *Válka*.

Otec položil Maxovi ruku na rameno.

„Otázkou vlastně není, jestli válka začala, nebo skončila. Otázkou je, jestli jsme ochotni bránit svou zemi. V jakékoliv době, za všech okolností, za každou cenu. Ty jsi ochotný, Maxi?“

Byl? Doopravdy? Tenkrát nedokázal Max svému otci odpovédět.

Okénkem bylo vidět doširoka se rozprostírající město ve Finském zálivu. Vzdálené jen hodinu letu. V uplynulých

letech zažil válku na vlastní kůži. V Bosně, před čtyřmi lety, mu před očima zemřel mladý muž z Luleå.

Nic nebylo horšího než válka. Existovaly však věci, u kterých Max cítil, že je musí bránit. A bojovat za ně. V jakékoli době, za všech okolností, za každou cenu.

Přiletová hala byla plná mužů ve velikých kožešinových čepicích, tlustých zimních kabátech a žen s dětmi, které jim pobíhaly kolem nohou. Panovala zde úplně jiná atmosféra. Obličeje, které potkával, byly ztrhané a šedé, ale zvědavé pohledy byly čilé a všechny jako by mířily zrovna na něj.

Ale ten obličej, který Max toužil po svém přiletu do Petrohradu spatřit, ten, jenž býval vždycky plný života, tu scházel.

Pashie, kde vůbec jsi?

Sehnul se a předstíral, že si upravuje tkaničky svých černých kožených pohorek, avšak ty byly perfektně zavázané, a krém, jenž na boty nanesl včera ráno, se stále ještě leskl. Rozhlížel se kolem sebe. Pátral pohledem po muži, který seděl v letadle přes uličku vedle něj a zvědavě se na Maxe díval, když si četl dokument od Sarah, a po jednom z celníků, který si ho trochu moc dlouho prohlížel.

Začínal se v teplém zimním oblečení potit. Ale došel k závěru, že to vypadá, že o něj oba muži ztratili zájem.

Zhluboka se nadechl. Opět nastal čas.

Rusko.

Max se posadil na zadní sedadlo přistaveného taxíku. Řidič se k němu otočil, ale Max mu dal zdviženou dlaní najevo,

že si nechce povídat. Řidič něco zabručel a zavrtěl hlavou, šlápl na plyn a vyrazil.

Před směnárnami v širokých ulicích okolo letiště Pul-kovo se tvořily dlouhé fronty. V postojích lidí, které taxík míjel, byla znát jistá hrdost.

Zpočátku ulpíval Maxův zrak na zádech každé mladé ženy, každá kapuce, každá čepice se zdála patřit Pashii.

Slyšel její hlas.

„Nikdo si tu nenechá ujet vlak, Maxi. Nikdo si nenechá ujít příležitost, ani prezidentští kandidáti, ani oligarchové, ani drobní obchodníci na ulici. Ten vlak odjíždí právě teď. Pokud chceš být bohatý a být součástí ruské budoucnosti, musíš to pochopit. Ti, kteří postávají na nástupišti, jsou odsouzeni k chudobě a bídě, stanou se minulostí.“

Když se naposledy viděli, mluvila Pashie hodně o tom, jak vidí budoucnost Ruska. Snažil se ji pozorně poslouchat, ale moc se mu to nedařilo, neboť byl příliš zaujatý tím, na co přišel sám. Celý život přemýšlel o tom, kdo byli rodiče jeho otce, a nyní se zdálo, že je tak blízko odpovědi jako ještě nikdy předtím. Nakonec se neudržel a pověděl Pashii o těch jménech, která v dětství slýchal, a o tom, že ho pátrání po otcově minulosti dovedlo právě k nim. Právnický Carl Borgenstierna a doktor Wolfgang Wallentin vytvořili nadaci, která dohlížela na to, aby Maxova rodina dostávala každý rok, rokem 1944 počínaje, značnou sumu peněz. Naživu byl však už jen Borgenstierna.

Jako vždy přišla Pashie s novými úhly pohledu a souvislostmi, kterých se Max nedovtipil. A jako vždy s onou vřelostí v hlase. S onou naléhavostí. Byla to ona, kdo ho přiměl

k rozhodnutí Borgenstiernu vyhledat a setkat se s ním tváří v tvář.

Cestou z letiště počítal Max obchody, které míjeli. Bylo jich celkem devět. Jedno knihkupectví, potom díra ve zdi, ve které prodávali nelegálně okopírovaná CD, obchod s elektronikou, pár trafik nabízejících různé druhy vodky a tři obchody s potravinami. Dva s ruským zbožím v polo-prázdných regálech a jeden finský obchod s produkty z dovozu, který vypadal jako zcela nově otevřený.

Těch pár lidí, kteří se nacházeli venku, bylo oblečených do teplého, tlustého oblečení a nikde se nezdržovali. Bylo tu chladněji než ve Stockholmu. Zima se zde držela déle a jaro, které už klepalo na dveře, bylo vlivem studených vod Baltského moře vlhké a sychravé.

Auto minulo Něvský Palace Hotel, luxusní hotel, ve kterém si teprve před pár dny vyžádala špatně mířená střela život nevinného anglického obchodníka. Kdyby býval ten Angličan stihl zaplatit svůj účet a opustit dráhu střely o něco dřív, byla by ta událost v zahraničních médiích zmíněna jen pár slovy. Kulky by trefily dva ruské gaunery, kteří stáli za ním, a na případ by bylo pohlíženo jako na další vraždu na objednávku petrohradských gangsterů.

Od neštěstí uteklo pár dní a vše se vrátilo do starých kolejí. Místa u oken byla plná lidí a po kulce nebylo ani stopy.

Gribojedův kanál, ulice, kde začínal univerzitní areál, byla kolmá na hlavní tepnu Petrohradu, Něvský prospekt. Na rohu, kde se ulice stýkaly, ležela jako mrtvý hnědý humr s nataženými klepety slavná Katedrála Panny Marie Kazaňské. Fasáda byla omšelá a sedřená, starý svatostánek byl